

ІННОВАЦІНА-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

АНОТАЦІЯ

Л.М. Могильна

Підвищення ефективності та конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції в сучасних умовах неможливе без використання наукових досягнень та впровадження інновацій у виробництво. Аграрна наука має достатній потенціал, однак темпи впровадження в сільськогосподарське виробництво науково-технічних досягнень значно відстають від темпів їх розробок в науково-дослідних установах. Одна із суттєвих причин такого стану справ пов'язана з низькою платоспроможністю більшості сільськогосподарських виробників. Виходячи з цього, необхідність пошуку нових методів підвищення активізації інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарськими підприємствами й визначила актуальність і практичну значимість вибору теми статті.

Тому метою нашого дослідження було розглянути окремі аспекти інноваційно-інвестиційних можливостей сільськогосподарських підприємств Сумської області, комплексна характеристика їх сучасного стану.

В результаті дослідження ще раз доведено, що одним із головних факторів успішного функціонування будь-якого підприємства є його інноваційна активність. Узагальнення оцінок респондентів підтверджує той факт, що серед головних "інноваційних" напрямів вкладення коштів сільськогосподарськими виробниками є придбання матеріалів, нових сортів та порід тварин, а також придбання нової сільськогосподарської техніки. Хочемо наголосити на тому, що інноваційно-інвестиційному розвитку сільськогосподарського виробництва приділяється мало уваги, бо промислові підприємства найбільш активні. Це призводить до того, що значна кількість аграрних підприємств обмежує кількість інновацій, які використовує у своєму виробництві. Великі сільськогосподарські підприємства мають достатній інноваційний потенціал, а більш меншим не вистачає фінансових ресурсів. Підвищення рівня рентабельності та фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства призводить до того, що воно наважується на залучення інвестицій, кредитування.

Подолати ці обмеження можливо за рахунок таких чинників: підтримка місцевих органів державної влади; можливість залучення значних обсягів дешевих інвестиційних ресурсів; створення сучасної та привабливої інфраструктури села; сприяння розвитку суміжних галузей.

Ключові слова: *інновації, інноваційно-інвестиційна діяльність, інноваційна діяльність в сільському господарстві, сільськогосподарське підприємство, конкурентоспроможність підприємства.*

АННОТАЦИЯ

ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ АПК СУМСКОЙ ОБЛАСТИ

Л.Н. Могильная

Повышение эффективности и конкурентоспособности сельскохозяйственной продукции в современных условиях невозможно без использования научных достижений и внедрения инноваций в производство. Аграрная наука обладает достаточным потенциалом, однако темпы внедрений в сельскохозяйственное производство научно-технических достижений значительно отстают от темпов их разработок в научно-исследовательских учреждениях. Одна из существенных причин такого положения дел связана с низкой платежеспособностью большинства сельскохозяйственных производителей. Исходя из этого, необходимость поиска новых методов повышения активизации инновационно-инвестиционной деятельности сельскохозяйственными предприятиями и определила актуальность и практическую значимость выбора темы статьи.

Поэтому целью нашего исследования было изучение отдельные аспекты инновационно-инвестиционных возможностей сельскохозяйственных предприятий Сумской области, комплексная характеристика их современного состояния.

В результате исследования еще раз доказано, что одним из главных факторов успешного функционирования любого предприятия является его инновационная активность. Обобщение оценок респондентов подтверждает тот факт, что среди главных "инновационных" направлений вложения средств сельскохозяйственными производителями является приобретение материалов, новых сортов и пород животных, а также новой сельскохозяйственной техники. Хотим подчеркнуть, что инновационно-инвестиционному развитию сельскохозяйственного производства уделяется мало внимания, потому что промышленные предприятия наиболее активны. Это приводит к тому, что значительное количество аграрных предприятий ограничивает количество инноваций, которые использует в своем производстве. Крупные сельскохозяйственные предприятия имеют достаточный инновационный потенциал, а более мелким не хватает финансовых ресурсов. Повышение уровня рентабельности и финансовой устойчивости сельскохозяйственного предприятия приводит к тому, что оно решается на привлечение инвестиций, кредитование.

Преодолеть эти ограничения возможно за счет следующих факторов: поддержка местных органов государственной власти; возможность привлечения значительных объемов дешевых инвестиционных ресурсов; создание современной и привлекательной инфраструктуры села; содействие развитию смежных отраслей.

Ключевые слова: инновации, инновационно-инвестиционная деятельность, инновационная деятельность в сельском хозяйстве, сельскохозяйственное предприятие, конкурентоспособность предприятия.

SUMMARY

IS INNOVATIVE-INVESTMENT ACTIVITY AS THE COMPONENT OF INCREASE OF COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISES OF AGRARIAN AND INDUSTRIAL COMPLEX OF THE SUMY REGION

L. M. Mohylna

Increase of efficiency and competitiveness of agricultural production in modern conditions is impossible without use of scientific achievements and introduction of innovations in production. The agrarian science possesses sufficient potential, however the pace of implementations in the agricultural production of scientific and technological achievements are far behind the pace of development in research establishments. One of the significant reasons for this situation is connected with low paying ability of the majority of agricultural manufacturers. Proceeding from it, the indispensability of search of new methods of increase of activization of is innovative-investment activity by the agricultural enterprises also has defined a urgency and the practical importance of a choice of subject matter of the article.

The purpose of our study was to examine certain aspects of innovative-investment opportunities of the agricultural enterprises of the region, a comprehensive description of the current state.

As a result of research that once again proved, that one of primary factors of successful functioning any enterprise is its innovative activity. Generalization of assessments of respondents confirms that fact, that among the main things 'innovation' directions of an investment of means agricultural manufacturers is purchase of the materials, new grades and breeds of animals, and the acquisition of new agricultural machinery. We would like to emphasize that innovation and investment in development of agricultural production has received little attention, because industrial companies are the most active. It leads to that the significant amount of the agrarian enterprises limits quantity of innovations which uses in its manufacture. The large agricultural enterprises have sufficient innovative potential, but to small enterprises have not lack financial resources. Increase of a level of profitability and financial stability of the agricultural enterprise leads to the fact that it solved on attraction of investments, crediting.

To overcome these restrictions probably due to following factors: support of local bodies of the government; a possibility of attraction of significant volumes of cheap investment resources; creation of a modern and attractive infrastructure of village; assistance to progress of allied industries.

Keywords: innovations, innovative-investment activity, innovative activity in an agriculture, the agricultural enterprise, competitiveness of the enterprise.

ВСТУП

Постановка проблеми. Розвиток інвестиційно-інноваційних процесів набувають визначального характеру для виходу сільськогосподарських підприємств з критичного

стану, а також забезпечення конкурентоспроможного виробництва продукції. А це, в свою чергу, потребує системного оновлення та розвитку матеріально-технічних засобів. Значний вплив на діяльність підприємств має також інноваційно-інвестиційна політика держави. Без інновацій неможливо підвищити конкурентоспроможність української сільськогосподарської продукції, без інвестицій – здійснити ринкові перетворення та втілити їх у життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку з цим ця проблема не випадково завжди привертала увагу вітчизняних та зарубіжних дослідників. Питанню покращення інноваційно-інвестиційного стану аграрного сектора економіки присвячені роботи Присяжнюк М. В. [1], Зубця М. В. [1], Лупенка Ю. О. [5], Саблука П. Т. [1, 5], В.Я.Месея-Веселяка [5], Федорова М. М. [5], Шиловой О. Ю. [8], Чермошенцева Є. С. [8]. та ін. дослідників. Проте невирішеною залишається проблема залучення інноваційно-інвестиційних ресурсів у галузь АПК.

Мета статті (постановка завдання) – огляд окремих аспектів інноваційно-інвестиційних можливостей сільськогосподарських підприємств Сумської області, комплексної характеристики сучасного їх стану.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Складність вирішення основних проблем розвитку інноваційно-інвестиційного процесу, нарощування вкладень в основний капітал зумовлюється нестачою фінансових ресурсів. Для впровадження ідей в життя потрібні кошти, інвестиції. А їх, як завжди, обмаль. Нестача коштів для більшості підприємств призводить до скорочення нормальної інноваційної діяльності.

З метою з'ясування основних організаційно-економічних аспектів здійснення інноваційних процесів в сільськогосподарських підприємствах Сумської області нами в процесі дослідження було проведено опитування серед 306 респондентів. Опитування проводилось анонімно. Більшість опитаних, а саме 66,1 %, дійшли висновку, що в даний час інновації в сільськогосподарських підприємствах Сумської області мало використовуються, а 3,2 % зазначили, що зараз інновації в сільськогосподарських підприємствах взагалі не використовуються. Основними видами інновацій в підприємствах є: технологічні (34,4 %) та технічні (34,3%). Серед головних

“інноваційних” напрямів вкладення коштів – придбання матеріалів, нових сортів та порід тварин (його відмітили 24,2 % респондентів), придбання нової сільськогосподарської техніки (на це вказали 20,6 % респондентів).

Тому, щоб середньому сільськогосподарському виробникові ефективно працювати, необхідно використовувати сучасну техніку та передові технології, апробовувати останні прогресивні наукові розробки, мати більш тісний зв'язок з науковими організаціями.

Зазначимо, що щорічно по всіх категоріях господарств Сумщини виробляється валової продукції сільського господарства на суму від 9,5 до 10,4 млрд. гривень, що становить в межах 4,1 % загального виробництва України. Питома вага рослинницької продукції в загальному обсязі виробленої валової продукції області у 2014 році становила 79 %, тваринницької – 21 %. Зазначимо, що сільське господарство Сумщини спеціалізується в рослинництві на вирощуванні зернових і технічних культур, у тваринництві – на виробництві молока та м'яса великої рогатої худоби і свиней.

Рентабельність характеризує доходність окремих видів продукції, виробництва чи окремих його галузей. Тому аналізуючи дані таблиці 1 можна зробити висновок, що найбільш рентабельним в 2014 році було виробництво продукції рослинництва, за винятком плодів. В попередні роки деякі види продукції рослинництва мають від'ємні показники. Досліджуючи рівень рентабельності основних видів продукції рослинництва, можна зробити висновок, що він має коливаючий і досить не стабільний по роках. Це пояснюється тим, що рослинництво пов'язане з обробіткою ґрунту і вирощуванням рослин, а тому результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств напряму залежать як від природних, так і від економічних умов. На відміну від промислового виробництва, сільське господарство зазнає впливу температурного режиму, фізичного і кліматичного складу ґрунтів, вологості повітря, кількості опадів. Часто ґрунтово-кліматичні умови роблять вирішальний вплив на кінцеві результати виробництва.

Надзвичайно важкий кризовий стан в розвитку галузі тваринництва, де рентабельним є тільки молоко, м'ясо свиней та яйця курячі. Це пов'язано з низкою проблемних питань, а саме: високою собівартістю, диспаритетом цін на сільськогосподарську та промислову продукцію, низькою якістю, незбалансованістю

кормів і низьким генетичним потенціалом худоби та птиці, низькою інтенсивністю праці, високою нормою амортизаційних відрахувань та т. ін. Тому зрозуміло, що чим більше проблемних чинників в галузі сільськогосподарського виробництва накопичується, тим гірші наслідки мають сільськогосподарські підприємства і навпаки. Зазначимо, що одним із факторів підвищення рентабельності тваринництва може бути поліпшення племінних і продуктивних якостей тварин.

Таблиця 1

Рівень рентабельності основних видів продукції сільського господарства Сумської області, %

Вид продукції	Роки						
	1990	1995	2005	2010	2012	2013	2014
Зерно	269,4	71,9	1,4	0,4	19,2	2,9	37,8
Цукрові буряки (фабричні)	34,6	43,4	-5,3	-17,6	10,1	–	17,5
Насіння соняшнику	262,4	239,3	9,9	37,9	53,3	34,5	39,5
Картопля	39,1	45,6	10,4	17,5	-28,5	33,4	13,1
Овочі відкритого ґрунту	15,3	40,0	32,0	71,5	-6,7	75,3	13,8
Плоди	16,6	105,9	105,6	20,3	25,9	39,9	-5,5
М'ясо							
великої рогатої худоби	21,4	-31,0	-28,9	-28,9	-22,1	-34,0	-22,8
свиней	17,0	-37,3	1,4	-19,8	-3,9	-9,3	7,5
овець	-13,3	-47,1	-74,5	-12,2	-17,9	-43,8	-48,5
птиці	15,4	-34,8	-32,5	-5,2	-64,2	-21,8	-51,5
Молоко і молочні продукти	41,6	-29,0	1,7	3,8	-4,8	8,6	8,2
Яйця курячі	37,1	33,8	9,2	-4,0	5,8	11,6	13,2
Вовна	-11,2	-65,4	-65,4	-87,4	-25,0	-79,0	-68,4

Джерело: [6, с. 96]

Наукове забезпечення агропромислового виробництва в Сумській області здійснюють: Сумський інститут агропромислового виробництва (Центр наукового забезпечення агропромислового виробництва Сумської області, що знаходиться в Сумському районі, с. Сад); Інститут луб'яних культур Української академії аграрних наук (м. Глухів); Сумська дослідна станція садівництва Інституту садівництва

(Конотопський р-н, с. Малий Самбір); Іванівська дослідно-селекційна станція Інституту цукрових буряків (Охтирський р-н, с. Сонячне); Сумський проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів та якості продукції (Роменський р-н, с. Ведмеже); ДП «Сумський державний селекційний центр»; Інститут сільського господарства Північного Сходу, наукова лабораторія Інституту розведення і генетики тварин УААН, Сумський національний аграрний університет (м. Суми), які забезпечують наукове супроводження впроваджуваних технологій, готують висококваліфіковані кадри, що забезпечить підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Незважаючи на наявність в області 10 господарств, що займаються виробництвом оригінального і елітного насіння зернових і зернобобових культур, забезпеченість цим посівним матеріалом сільськогосподарських підприємств регіону дуже низька. А тому в області склалася напружена ситуація із забезпеченням місцевих господарств елітним насінням зернових культур. Наприклад, у Тростянецькому, Лебединському, Білопольському, Краснопольському районах у загальній структурі кондиційного насіння елітні сорти на сьогоднішній день становлять лише 1-2 %, а в Кролевецькому, Недригайловському, Шосткінському і Ямпольському районах елітне насіння взагалі не використовується. Така ситуація пояснюється відсутністю в господарств грошей на придбання насіння високорепродуктивних сортів. Для забезпечення ним в достатній кількості сільгоспвиробникам буде потрібно близько 5 млн. гривень, і сподіватися вони можуть лише на підтримку обласного бюджету.

Наголосимо на тому, що мережа племпідприємств в області налічує 22 господарства, які мають 34 статуси суб'єктів племінної справи: ДП «Сумський державний селекційний центр», підприємство з племінної справи у тваринництві І категорії, підприємство (лабораторія) з оцінки якості молока; племінні заводи: по розведенню великої рогатої худоби - 7, свиней - 1, риби - 2, племрепродуктори по розведенню ВРХ – 12, свиней - 2, овець - 1, коней - 2, птиці - 3, бджоли – 1, які спроможні забезпечити системне надходження високоякісного ремонтного молодняку у товарні господарства чим суттєво сприяти підвищенню рівня продуктивності та якості виробленої продукції тваринництва.

Племінна база області по молочному скотарству представлена 7 племінними заводами (в яких утримується близько 2,1 тис. корів) та 11 племрепродукторів (2,0 тис. гол корів) в яких розводяться породи українська чорно - ряба молочна порода,

українська бура молочна, українська червоно - ряба молочна, лебединська, швіцька, симентальська.

В області функціонує 33 великотоварних сільськогосподарських підприємств з поголів'ям молочних корів 400 голів і більше, на яких виробляється за рік 64 % молока від загального виробництва з високими показниками якості, що позитивно впливає на формування закупівельних цін. Флагманами по виробництву молока є господарства ТОВ "Вітчизна" Конотопського, ТОВ «Велетень» Глухівського, ТДВ "Маяк" Тростянецького, Підліснівська філія ПрАТ "Райз-Максимко", ТОВ АФ «Лан» та СВК АФ «Перше Травня» Сумського районів [4]. Впровадження новітніх енергозберігаючих технологій, залучення інвестицій у тваринництво цих підприємств значно вплинуло на підвищення продуктивності дійного стада, збільшення валового виробництва молока та його якості.

42 сільськогосподарські підприємства області за 2015 рік подолали п'ятитисячний рубіж по надою молока на корову, серед них 10 - більше 7000 тис. кг (ТОВ «Велетень» Глухівського району – 10195 кг, ПП «Агророзсоші» Великописарівського району – 8196 кг, ТОВ АФ «Владана» Сумського району – 8162 кг, ТОВ «АФ «Козацька» Конотопського району – 7734 кг, ТОВ «Вітчизна» Конотопського району – 7688 кг, Буринська філія ПрАТ «Райз-Максимко» Буринського району – 7592 кг, ТОВ АФ «Лан» Сумського району – 7527 кг, СФГ «Урожай» Роменського району – 7447 кг, ПАТ «Лебідь» Лебединського району -7230 кг, Шевченківська філія ПрАТ «Райз-Максимко» Тростянецького району – 7221 кг) [3].

Наголосимо на тому, що по причині закриття ринку молока та м'яса до Російської Федерації, девальвації валюти та інфляції, низьких закупівельних цін на молоко в господарствах населення допущено зменшення в порівнянні з відповідним періодом минулого року в усіх категоріях господарств виробництва молока – на 4,3 %, м'яса – на 1,5 %, поголів'я великої рогатої худоби – на 5,3 %, в т.ч. корів – на 5,2 %. З причин спалаху африканської чуми свиней в ряді областей України допущено зменшення поголів'я свиней на 3,6 % в усіх категоріях господарств [6].

Враховуючи те, що ринки Російської Федерації на сьогодні закриті для експорту української сільськогосподарської продукції, зокрема молочної, Сумщина вийшла на нові ринки та почала експортувати свою сільськогосподарську продукцію до Казахстану, Узбекистану, Молдови, Єгипту.

Зазначимо, що Мінагрополітики розглядається питання експорту продукції тваринництва до країни ЄС, Африки, Китаю [6]. Так, наприклад, позитивно вирішено питання щодо експорту молочної продукції на ринок Китайської Народної Республіки, зокрема Філією «Охтирський сиркомбінат» ПП «Рось», Філією «Роменський молочний комбінат» ПП «Рось» та ТОВ «Буринський молокозавод».

Основним видом інноваційно-інвестиційного напрямку є вкладення коштів сільськогосподарських підприємств у техніко-технологічний розвиток. Ця особливість інноваційних процесів у сільськогосподарських підприємствах обумовлена потребами оновлення їх матеріально-технічної бази.

Таблиця 1

Наявність основних видів сільськогосподарської техніки сільськогосподарських підприємствах Сумської області станом на 15.01.2016 року

№ з/п	Вид техніки	Кількість, шт.	№ з/п	Вид техніки	Кількість, шт.
1	Трактори	4903	9	Прес-підбирачі	304
2	Плуги	1721	10	Мобільні кормороздавачі	133
3	Культиватори	2125	11	Зернозбиральні комбайни	1082
4	Дискові борони	1024	12	в т.ч. іноземного виробництва	1020
5	Сівалки	2300	13	Автомобілі	4357
6	Оприскувачі	542	14	в т.ч. вантажні	2787
7	Розкидачі мінеральних добрив	579	15	Доїльні установки	418
8	Розкидачі органічних добрив	238	16	Холодильні установки	178

Джерело: [7]

Слід наголосити на тому, що в 1985 році налічувалось тракторів – 19568 од., зернозбиральних комбайнів – 4932 од., вантажних автомобілів – 15803 од. Тобто за період з 1985 до 2015 роки кількість тракторів зменшилась на 74,9 %, зернозбиральних комбайнів – на 78,0 %, вантажних автомобілів – на 82,3 %. За таких умов визначається основний напрям інтенсифікації виробництва – інвестиції в основний капітал. Тим більше, що сільськогосподарська техніка, яка є в наявності, не покриває всі потреби сільськогосподарських підприємств.

В той же час сучасний стан економіки спричиняє зниження купівельної спроможності сільськогосподарських виробників, а це призводить до низького рівня їх технічної забезпеченості. Звідси, зменшення попиту та скорочення обсягів виробництва

технічних засобів національних виробників. Аграрії надають перевагу високопродуктивній техніці іноземного виробництва.

Наголосимо на тому, що з 2016 року в Україні відміняється обов'язкова сертифікація сільськогосподарської техніки. Відповідний наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1699 набув чинності з 1 січня. Відтепер постачальникам і виробникам техніки для аграрної сфери не потрібно отримувати український сертифікат відповідності. Відміна обов'язкової сертифікації і перехід на використання технічних регламентів є складовою реформи системи технічного регулювання. Головна мета реформи – перехід від пост-радянської системи стандартизації, заснованої на обтяжливих ГОСТах і обов'язковій сертифікації, на сучасну європейську систему, побудовану на відповідності технічним регламентам. Раніше ГОСТи регулювали абсолютно всі характеристики товару чи послуги. Перехід на технічні регламенти, гармонізовані з європейськими, має не меті повне зняття торговельних бар'єрів з ЄС [2].

Інвестиції в основний капітал галузі сільського господарства, мисливства та лісового господарства в 2014 р. дорівнювали 849 млн. грн. у фактичних цінах, що на 24% вище порівняно з попереднім.

Слід відзначити, що в Сумській області проводяться роботи з модернізації та впровадження новітніх технологій приймання і зберігання зерна хлібоприймальними підприємствами та розширення інфраструктури зернового ринку. Протягом 2015 року на будівництво (реконструкцію) елеваторних потужностей було залучено 103,4 млн. гривень. Для забезпечення технологічних процесів підготовки до тривалого якісного зберігання урожаю за 9 місяців 2015 року проведено роботи з модернізації та ремонту зерносушильних комплексів з залученням 6,2 млн. гривень інвестиційних коштів, а саме в: ТОВ «Розсоші» Великописарівського району, ПП «Лан» Глухівського району, ФГ «Дейнеки» Конотопського району, ПСП «Придеснянське» Шосткинського району, ФГ «Злак» Краснопільського району, ФГ «Кривозуб» Л-Долинського району. А також проводилась реконструкція молочно-товарних ферм з установкою молокопроводу в 8 сільськогосподарських підприємствах області.

Сучасні реалії неможливо уявити без інвестицій. За даними Головного управління статистики у Сумській області, за січень–вересень 2015 р. підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 2,3 млрд. грн.

капітальних інвестицій, що на 3,3 % більше загального обсягу капітальних інвестицій січня–вересня 2014 р. Майже всі інвестиції вкладені у матеріальні активи, лише 1,2 % – у нематеріальні активи. Переважну частку інвестицій у матеріальні активи (57,9 %) спрямовано на придбання, модернізацію та вдосконалення машин, обладнання, інвентарю та транспортних засобів, більше третини – у будівлі та споруди.

Згідно з оперативними даними загальна сума залучених в агропромисловий комплекс області інвестицій за січень – листопад 2015 року становила 823,6 млн. гривень, або в 1,2 рази більше відповідного періоду 2014 року. Слід наголосити на тому, що тісна співпраця сільськогосподарських інвестиційних компаній, сільськогосподарських товаровиробників та органів місцевого самоврядування дозволяє вирішувати деякі питання розвитку сучасного села. Аграрними формуваннями, які працюють на території області, в 2015 році на розвиток соціальної інфраструктури сіл залучено 21,8 млн. гривень. Частина грошової допомоги сільським громадам направлена на будівництво (реконструкцію) об'єктів соціальної інфраструктури (водогони, ремонт та утримання доріг, об'єкти охорони здоров'я, освіти, культури, спортивні заклади), інша частина коштів спрямована на вирішення нагальних питань на рівні сільських територіальних громад.

У 2015 році вперше з 2012 року відновлена державна програма «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів». За час роботи програми обласною конкурсною комісією Департаменту агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації розглянуто 60 заявок, надано право на отримання компенсації на 2015 рік 36 сільськогосподарським підприємствам, якими отримано 8,6 млн. гривень. У середньому з кожної гривні, сплаченої за користування кредитом, держава компенсувала сільгосптоваровиробникам 35 копійок.

Але для переважної більшості сільськогосподарських підприємств основним джерелом фінансування традиційно залишаються власні кошти підприємств та організацій. За рахунок них освоєно 68,2 % загального обсягу капітальних інвестицій. Тому важливе значення має підвищення конкурентоспроможності виробництва та на цій основі збільшення обсягів інвестицій.

Висновки та пропозиції. Основними причинами, що призвели до нинішнього стану в агропромисловому комплексі Сумської області є: недостатній рівень технологічного і технічного забезпечення сільськогосподарських та переробних

підприємств; зростання витрат та зменшення рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва і тваринництва; неврегульованість відносин між сільськогосподарськими виробниками та переробними підприємствами, іншими суб'єктами аграрного ринку; недосконала система ціноутворення на сільськогосподарську продукцію; недостатній рівень селекційно-племінної та селекційно-насінницької роботи в аграрній сфері; недостатній рівень державної підтримки вітчизняного сільськогосподарського виробника; невідповідність сільськогосподарської продукції міжнародним стандартам якості та безпеки; падіння попиту на сільськогосподарську продукцію на внутрішньому ринку, що пов'язано зі зменшенням платоспроможності населення; недостатнє фінансове забезпечення сільськогосподарських виробників; низький рівень заробітної плати у сільському господарстві; невідповідність кадрового забезпечення вимогам аграрного ринку; неефективна система банківського кредитування сільськогосподарських виробників.

Подолання цих обмежень можливо за рахунок таких чинників: підтримка місцевих органів державної влади; можливість залучення значних обсягів дешевих інвестиційних ресурсів; створення сучасної та привабливої інфраструктури села; сприяння розвитку суміжних галузей.

І як висновок, бажаємо зазначити, що інноваційно активні приватні сільськогосподарські підприємства реалізують переважно інноваційні проекти пов'язані з виведенням або впровадженням нових сортів рослин та удосконаленням племінних якостей тварин. Досліджувані підприємства не ведуть практично власної дослідницької роботи, а джерелом інновації виступає переважно комерціалізована наукова розробка на стадії її дифузії. Фінансується інноваційна діяльність здебільшого за рахунок власних джерел, тому інноваційна активність напряму залежить від фінансових можливостей підприємства. Керівники підприємства отримують інформацію про агроінновації з різноманітних джерел, але більшу увагу, на нашу думку, слід приділяти безпосередній співпраці та інформаційному обміну між науковими установами та сільськогосподарськими підприємствами області.

Список використаних джерел

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / [Присяжнюк М. В., Зубець М. В., Саблук П. Т. та ін.]; за ред. М. В. Присяжнюка, М. В. Зубця, П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка, М. М. Федорова. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. В Україні скасована обов'язкова сертифікація сільськогосподарської техніки / Владислава Рутицька [Електронний ресурс] // Міністерство аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/20062>.
3. Підведено підсумки роботи галузі тваринництва у 2015 році [Електронний ресурс] // Міністерство аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу : <http://www.apk.sm.gov.ua/index.php/uk/593-pidvedeno-pidsumky-roboty-haluzi-tvarynnytstva-u-2015-rotsi>.
4. Передовики тваринної галузі [Електронний ресурс] // Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації. – Режим доступу : <http://agroprom.gov.ua/index.php/napriamky-diialnosti/item/411>.
5. Результати і проблеми реформування сільського господарства України / Ю. О. Лупенко, П. Т. Саблук, В. Я. Месель-Веселяк, М. М. Федоров // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 26-38.
6. Статистичний щорічник Сумської області за 2014 рік. – Суми : Головне управління статистики у Сумській області, 2015. – 543 с.
7. Технічне забезпечення АПК області [Електронний ресурс] // Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації. – Режим доступу : <http://www.apk.sm.gov.ua/images/docs/n/ros/tech-support-region15.01.2016.doc>
8. Шилова О. Ю. Інноваційний потенціал підприємства: сутність і механізм управління [Електронний ресурс] / О. Ю. Шилова, Є. С. Чермошенцева // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2012. - № 1. - С. 220-227.